

З огляду на це, асоціація лідерів туристичного бізнесу створила реєстр соціально-відповідальних туроператорів, які застрахували свою відповідальність перед туристами і партнерами (табл. 3).

Табл. 3. Реєстр соціально-відповідальних туроператорів [13]

№ з/п	Назва туроператора	Назва страховика	Страхова сума
1	Агентство "ПАН УКРЕЙН"	ПАТ "Страхова компанія "Універсальна"	1100487UAH
2	КОРАЛ ТРЕВЕЛ	СК "Кремень"	100000EUR
3	ТУРФІРМА САМ	АТ "Страховая група "ТАС"	1100000UAH
4	ТЕЗ ТУР	СК "Європейське туристичне страхування"	50000000UAH
5	ГЕРМЕС ТРЕВЕЛ ГРУП	СК "Європейське туристичне страхування"	236728UAH
6	ТУРТЕСС ТРЕВЕЛ	ПАТ "Страхова компанія "Арсенал страхування"	23918100UAH
7	ВІДЕРШТРАЛЬ	СК "Інго Україна"	1200000UAH

Висновки. Отже, можна стверджувати, що українські страховики перебувають на стадії переосмислення світових тенденцій страхування з метою покращення бізнес-клімату в туризмі. Сучасні реалії перебувають удосконалення соціальних стандартів захисту населення загалом і туристів зокрема. Мінімізація ризиків у туризмі можлива лише за умови налагодження активної співпраці між органами державної влади, туристичними підприємствами і страховими компаніями. Отже, питання страхового забезпечення туристичної галузі потребують комплексного і системного підходу та виходу на якісно новий рівень.

Література

1. Українська федерація убезпечення. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://ufu.org.ua/ua/statistics/member_statistic/general_insurance/6031.
2. Закон України "Про страхування" № 85/96-ВР від 07.03.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 18. – Ст. 78.
3. Стремковська І.В. Економічна суть страхування / І.В. Стремковська // Інноваційна економіка : Всеукр. наук.-виробн. журнал. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/inek/2009_4/174.pdf
4. Шахов В.В. Страхование / В.В. Шахов. – М. : Изд-во ЮНИТИ, 1997. – 311 с.
5. Страховое дело / под ред. Рейтмана Л.И. – М. : Изд-во Банковской и биржевой научно-консульт. центр, 1992. – 524 с.
6. Заруба О. Страхова справа / О. Заруба. – К. : Вид-во "Знання", 1998. – 313 с.
7. Пацурія Н. Генезис і сутність страхування: аналіз наукових концепцій / Н. Пацурія. [Електронний ресурс]. – Доступний з [http://papers.univ.kiev.ua/jurydychni_nauky/articles / The_genesis_of_the_concepts_regarding_of_the_essence_of_insurance_17567.pdf](http://papers.univ.kiev.ua/jurydychni_nauky/articles/The_genesis_of_the_concepts_regarding_of_the_essence_of_insurance_17567.pdf)
8. ГОСТ 28681.3-95 "Туристично-екскурсійне обслуговування. Вимоги до забезпечення туристів і екскурсантів".
9. Охріменко О.О. Проблеми формування страхового захисту підприємницької діяльності у сфері туризму в Україні / О.О. Охріменко // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2008. – № 4. – С. 126-131.
10. Інвестгазета № 27 від 15.07.2013 р. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.investgazeta.net/archive/907/>.
11. Алгазин А.И. Современные тенденции страхового мошенничества. [Электронный ресурс]. – Доступный с <http://antiobman.ru/tricks1.php? a=13>.
12. Івашко О.А. Боротьба із шахрайством на ринку страхових послуг: вітчизняні реалії та зарубіжний досвід / О.А. Івашко, І.М. Редько. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2011/Economics/3_86847.doc.htm.
13. Асоціація лідерів туристичного бізнесу. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.altu.com.ua/>.

14. Ліга страхових організацій України. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://uaainsur.com/>.
15. Дзеркало тижня. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.mw.com.ua/?oid=9859&sid=9143>.
16. Рейтинг страхових компаній Insurance Top. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://insurancetop.com/top>.

Рибун М.В. Особенности рынка страхования в сфере туризма

На основе анализа научных представлений о страховании, определена сущность дефиниции "туристическое страхование", обоснованы основные принципы функционирования страхового рынка. Учитывая особенности туристического бизнеса в Украине, определены существующие проблемы субъектов туристической деятельности в системе страхового обеспечения. Исходя из позиций экономической безопасности, достижения высокого уровня конкурентоспособности на международном рынке туристических услуг и обеспечения устойчивого развития туризма делается невозможным без функционирования надежной системы страхования туристической деятельности и туристов в частности. Учитывая это, охарактеризованы основные и дополнительные виды страхования в туризме, которые предлагаются на отечественном рынке страховых услуг.

Ключевые слова: страхование, страхование в туризме, обязательное страхование, добровольное страхование, риск.

Ribun M.V. The Peculiarities of the Tourism Insurance Market

The essence of the definition "tourist insurance" is specified on the basis of scientific ideas concerning insurance. The basic principles of insurance market functioning are stated. The existent problems of tourist activity subjects in the system of insurance are determined taking into account the features of tourist business in Ukraine. Coming from positions of economic security, the achievement of high level of competitiveness at the international market of tourist services and providing steady development of tourism becomes impossible without functioning of the reliable system of tourist activity tourists in particular. Thus, the basic and additional kinds of tourism insurances that are offered on the modern insurance services market are analysed.

Keywords: insurance, tourism insurance, obligatory insurance, voluntarily insurance, risk.

УДК 658:631.1

Доц. С.Б. Романишин, канд. екон. наук –
НУ "Львівська політехніка";

здобувач І.І. Мартинюк – Львівський національний аграрний університет

ГОРИЗОНТАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ ДРІБНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИКІВ

Проаналізовано основні форми горизонтальної інтеграції дрібнотоварних сільськогосподарських виробників. Охарактеризовано одну з форм горизонтальної інтеграції в сільськогосподарському виробництві – кооперацію. Проаналізовано особливості функціонування дрібнотоварних сільськогосподарських виробників і можливості створення ними інтегрованих структур у процесі горизонтальної територіальної інтеграції. Зазначено переваги функціонування інтегрованих господарств, серед яких автор вказує на відповідність продукції встановленим стандартам якості, спрощення виходу на зовнішні ринки для збуту продукції.

Ключові слова: дрібнотоварні сільськогосподарські виробники, горизонтальна інтеграція, кооперація.

В Україні формується багатоукладна змішана економіка, яка базується на різних формах власності та господарювання. Однак ефективність ринкової

економіки істотно залежить від співвідношення та взаємодії в ній ринкового й неринкового секторів.

Постановка проблеми. На основі досвіду розвинених країн, ринковий сектор переважає в аграрному комплексі. Тут працює переважна більшість активного населення сільської місцевості. Вплив динамічності та ефективності ринкового сектору на неринковий сектор є вирішальним, що забезпечує високі показники розвитку економіки.

Основу різних форм господарювання в аграрній сфері становлять сільськогосподарські (аграрні) підприємства, що є юридичними особами, основним видом діяльності яких є виробництво та переробка сільськогосподарської продукції, виторг від реалізації якої становить не менше 50 % загальної суми виторгу [1, с. 47]. З метою підвищення ефективності виробництва сільськогосподарські підприємства можуть на добровільних засадах об'єднуватись в кооперативи, асоціації, корпорації, консорціуми, концерни тощо за територіальним, галузевим або іншими принципами, зберігаючи при цьому права юридичної особи.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Питання щодо особливостей розвитку агропромислових підприємств та їх горизонтальної інтеграції ставились неодноразово в Указах Президента України [6, 7] і висвітлені в наукових працях В.Г. Андрійчука [1], Н.Й. Басюркіної [2, с. 17-23], А.В. Бурковської [3, с. 41-46], Н.І. Жукова [4], І.І. Лукінова [5], О.А. Родіонової [6], В.Я. Узун, О.Г. Шпикуляк і В.М. Яценко [9, 10; 11, с. 54-60]. Однак у сучасних умовах розвитку ринкової економіки потребує подальшого вивчення горизонтальна агроінтеграція дрібнотоварних сільськогосподарських виробників.

Постановка завдання з проблеми. Аналіз основних форм горизонтальної інтеграції дрібнотоварних сільськогосподарських виробників та її економічна ефективність в сучасному товарному виробництві продуктів харчування є основним завданням цієї роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головною ланкою ринкової економіки виступають підприємства, роль яких в економіці полягає у поєднанні засобів виробництва з робочою силою. Вони забезпечують зайнятість для переважної частини населення, виробляючи необхідні для людей товари та послуги.

Основною метою сільськогосподарського підприємства є одержання прибутку. Це досягається виробленням переважно харчової продукції, яка потрібна споживачеві та задовольняє його потреби за якістю і ціною. В іншому випадку, споживач купить ідентичний товар у кращого виробника. Тому сільськогосподарські підприємства прагнуть випускати конкурентоспроможні товари, що дає змогу одержати прибуток і здійснювати відтворення на розширеній основі. Виграють від цього і підприємство, і споживачі його продукції [1, с. 51].

Відповідно до Закону України "Про підприємства в Україні" (1991 р.), в нашій державі існують такі підприємства: приватні та колективні підприємства; господарські товариства; підприємства, засновані на власності об'єднання громадян; комунальні, державні та спільні підприємства.

До приватних підприємств сільськогосподарського призначення належать селянські (фермерські) господарства, сільськогосподарські виробничі та обслуговуючі кооперативи; до господарських товариств – сільськогосподарські

акціонерні товариства закритого і відкритого типів, товариства з обмеженою відповідальністю та інші види товариств. До державних підприємств відносяться науково-дослідні інститути і науково-дослідні станції аграрного спрямування, племзаводи, військові сільськогосподарські підприємства.

В Україні, як і в інших державах, існує таке поняття, як мале підприємство (малий бізнес). Згідно із Законом України "Про підприємства в Україні", сільськогосподарське підприємство відноситься до малих з кількістю працюючих до 50 осіб. Законом України (2004) затверджено "Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні", якою передбачено розвиток індивідуального підприємництва без створення юридичної особи. Цим законом передбачено відносити до суб'єктів малого підприємництва, крім фізичних осіб, і юридичні особи будь-якої організаційно-правової форми та форми власності, в яких середньооблікова чисельність працівників на календарний рік не перевищує 50 осіб, а обсяг річного валового доходу не більше 500 тис. євро.

Однією з форм малого підприємництва в сільськогосподарському виробництві України є селянські (фермерські) господарства (СФГ), які дають змогу задовольнити бажання переважно особистою працею членів цього господарства виробляти товарну продукцію сільського господарства, займатись її переробкою та реалізацією. Такі підприємства є юридичними особами. Законом України "Про селянське (фермерське) господарство" зі змінами (1993 р.) передбачено державне соціальне страхування і пенсійне забезпечення членів СФГ та найманих осіб, які працювали в ньому за договором, нарівні з іншими працівниками сільського господарства.

Розвиток продуктивних сил зумовлює як необхідну і цілком природну економічну інтеграцію в сільськогосподарському виробництві. У наукових дослідженнях поняття "інтеграція" означає процес об'єднання зусиль різних підсистем у цілісну систему. Високим є ступінь синонімічності понять "інтеграція" і "кооперування" [2, с. 19]. Інтеграція містить однаково як технічну, так і господарську сторони розвитку суспільного поділу праці [8, с. 41].

Внутрішньогалузеве кооперування, поглиблення спеціалізації певних ланок єдиного сільськогосподарського технологічного процесу, зниження витрат виробництва називають горизонтальною інтеграцією. Принципово рівноправні підприємницькі структури та одиниці поєднуються в межах єдиної організації та не мають експлуатаційного характеру.

Науково-технічний прогрес у виробництві харчових продуктів створює умови для виникнення кооперованих господарств. При інтеграції функціонування всіх членів системи необхідно погоджувати так, щоб природна чи штучна сировина, напівфабрикати й готова продукція за своєю якістю відповідали стандартам подальшого перероблення чи реалізації. Тільки за такої організації праці на кооперованих підприємствах можна досягнути максимальної ефективності господарського кругообігу, що закінчується реалізацією сільськогосподарської продукції. Індустріалізація сільського господарства, зростаюча концентрація і спеціалізація завжди стимулюють малі підприємства аграрного сектору до створення великих виробництв та об'єднань, що потребує горизонтальної інтеграції. Її створюють господарські осередки в різних формах, коли поєднують відносно однорідну господарську діяльність.

Одним із найпростіших і найдавніших різновидів горизонтальної інтеграції в сільськогосподарському виробництві є кооперація. Кооперація – це соціально-економічна категорія, що виражає відносини між людьми у процесі їх співробітництва для реалізації економічних інтересів і досягнення взаємовигідної мети на основі об'єднаного використання ресурсів та справедливого розподілу отриманого прибутку. Кооператив будь-якої спрямованості є лише організаційною формою кооперації. У сільському господарстві розвинених держав функціонують різні види кооперативів, які створюються фермерськими господарствами з метою досягнення ліпших результатів бізнесу шляхом удосконалення аграрного виробництва й захисту в конкурентній боротьбі з монополіями структурами в агропромисловому комплексі, особливо у сфері збуту продукції на внутрішньому та зовнішньому продовольчих ринках [1, с. 91].

У кооперації та інтеграції фермерських господарств виявляється об'єктивний процес розвитку усупільнення сільськогосподарського виробництва. Адже невеликі СФГ виявляються неспроможними вирішувати проблеми забезпечення продовольством індустріальне суспільство. Спеціалізація та кооперація дали змогу скоротити універсалізацію в аграрному виробництві, передати кооперативам ті функції й види діяльності, що окремому фермеру не вигідно здійснювати. У кооперативному господарстві інтегрований фермер не втрачає права приватної власності на засоби та результати свого виробництва, однак не позбавляється виробничої самостійності, що зберігає самозабезпечення мотивації до високопродуктивної та ефективної праці, почуття господаря-підприємця [10, с. 221].

За умови залучення до кооперативного об'єднання індивідуальні власники зберігають право власності, однак втрачають права самостійного прийняття рішень. Це є необхідною умовою досягнення системної мети. У параметрах горизонтально інтегрованих формувань сільськогосподарського виробництва постачальники матеріально-технічних ресурсів і переробними сировини залучаються в аграрну сферу за допомогою договірних відносин. Договірна форма міжгосподарських зв'язків також обмежує правоздатність сільськогосподарських підприємств, тому що їх партнери вимагають постачання продукції високої якості за обумовленою контрактом ціною.

Новим спрямуванням розвитку сільськогосподарських кооперативів у горизонтальній інтеграції є створення асоціацій аграрних кооперативів, що дає змогу підвищити їх конкурентоспроможність на продовольчому ринку. А процес диверсифікації сільськогосподарських кооперативів зі збуту зерна і створення ними своїх переробних підприємств з виготовлення широкого асортименту борошна забезпечує додаткові прибутки фермерським господарствам.

З метою формування соціально орієнтованої ринкової економіки важливе значення мають господарські товариства, що створюються юридичними та фізичними особами шляхом об'єднання їх майна і підприємницької діяльності з метою одержання прибутку. Економічні та організаційні засади таких товариств регулюються Законом України "Про господарські товариства" (1991 р.) зі змінами та доповненнями до нього.

Серед створених сільськогосподарських товариств переважну частку займають товариства з обмеженою відповідальністю (ТОВ), які визнані як рин-

кові структури, що існують на приватній власності та приватній ініціативі. Таке товариство має статутний фонд, який розділений на частки. Кожний з учасників ТОВ несе відповідальність в межах своєї частки статутного фонду. Учасниками ТОВ (до 15 осіб) можуть бути як фізичні, так і юридичні особи. Їх трудова участь у виробничій діяльності ТОВ не обов'язкова.

Учасники товариства з обмеженою відповідальністю мають право брати участь в управлінні товариством, розподілі прибутку та отриманні дивідендів пропорційно вкладу кожного з них у статутний фонд. Однак вони повинні дотримуватись вимог статуту ТОВ і виконувати рішення його зборів та розпорядження дирекції. Вищим органом управління ТОВ є збори його учасників, а виконавчим – дирекція.

Товариство самостійно визначає напрями своєї господарської діяльності, на власний розсуд розпоряджається виробленою продукцією й одержаними доходами, з урахуванням своїх економічних інтересів вибирає партнерів, реалізує свою продукцію та надає послуги підприємствам, організаціям і громадянам за цінами й тарифами, що встановлюються ним самостійно або на договірній основі. Воно самостійно визначає форми і розміри оплати праці учасників ТОВ та найманих працівників.

Товариство з додатковою відповідальністю має поділений на частки статутний фонд, однак його учасники відповідають за борги товариства не лише часткою у статутному фонді, але й всім своїм майном, кратним до внеску в статутний фонд. Повним товариством називається таке, учасники якого разом займаються підприємництвом і несуть солідарну відповідальність за його зобов'язання всім своїм майном. Його справи ведуть один чи кілька з учасників товариства. Решта учасників виступають від імені товариства за дорученням, підписаним всіма його членами.

При повному товаристві розмір внеску кожного учасника визначається в установчому договорі. Створюючи його на визначений термін, вихід з товариства можливий лише за наявності істотних причин, якщо попередження про це надійшло від учасника за 6 місяців до виходу. У такому випадку учасник, який виходить з товариства, отримує вартість свого внеску відповідно до балансу, складеного на день виходу, і частку прибутку, одержаного товариством у поточному році.

Командитне товариство дає змогу брати участь у підприємницькій діяльності не лише тим членам товариства, які відповідають за його зобов'язаннями всім своїм майном, але й окремим учасникам, відповідальність яких обмежується лише їхнім вкладом. Вони діють від імені товариства за окремим дорученням. У випадку ліквідації такого товариства, праця всіх найманих працівників, зобов'язання перед банками, бюджетом, кредитовими погашаються за рахунок наявних коштів і виторгу від продажу майна.

Горизонтальна інтеграція малих сільськогосподарських підприємств розвивається як форма міжгосподарської співпраці. При цьому досягається вищий економічний ефект. За своєю сутністю будь-яке кооперування сільськогосподарських виробників є проявом горизонтальної інтеграції. Організаційною формою горизонтальної інтеграції є аграрні формування, які поділяються на ре-

гіональні та господарські. Значного поширення в Україні набула така форма горизонтальної інтеграції, як агропромислові асоціації з виробництва, перероблення та реалізації м'яса і молока.

Агропромислові асоціації – це добровільні об'єднання малих сільськогосподарських підприємств на базі м'ясокомбінату або молокозаводу чи маслозаводу, за якими зберігається господарська самостійність і права юридичної особи. Це якісно нова форма внутрішньогалузевого кооперування однотипних малих підприємств, яка забезпечує поглиблення спеціалізації окремих ланок єдиного технологічного ланцюга або територіально інтегрованих процесів з метою збільшення і поліпшення якості продукції, зміцнення та стабілізації економічного становища, підвищення ефективності виробництва.

Основними функціями асоціацій виступає координація аграрної діяльності сільськогосподарських підприємств щодо виробництва, перероблення та реалізації кінцевої продукції через фірмові підприємства торгівлі, кооперація ресурсів з метою задоволення потреб учасників об'єднання. Делеговані підприємствами асоціації функціональні обов'язки можуть бути різними: від виробництва сировини до створення фондів з підтримки господарств, що зазнають фінансових труднощів. Завдяки інтеграції сільськогосподарського й агропромислового виробництва асоціації досягають високих результатів виробничо-фінансової діяльності.

Отже, агропромислові підприємства у вигляді асоціацій, в яких об'єднані за територіальною ознакою виробники сільськогосподарської продукції з її переробниками та зберігачами, є юридичними особами, які надають аграрним підприємствам – учасникам асоціації – допомогу в придбанні паливно-мастильних матеріалів, запасних частин, будівельних матеріалів тощо. Вони є доступною формою інтеграції дрібнотоварних сільськогосподарських виробників.

Висновки. Сучасний етап розвитку агроформувань в Україні характеризується посиленням процесів інтеграції та кооперації в сільському господарстві, що передбачає концентрацію виробництва і ресурсів великих товаровиробників. Поширення набувають різні форми об'єднання сільськогосподарських і промислових підприємств, банків, наукових, проектних та інших господарств.

Переваги функціонування інтегрованих господарств полягають в тому, що:

- впроваджується нова техніка і технології;
- вироблена продукція відповідає встановленим стандартам якості, чого важко досягнути дрібнотоварним сільськогосподарським виробникам;
- відбувається забезпечення кожного сегмента виробництва висококваліфікованими фахівцями, які враховують під час виробництва, перероблення та зберігання сільськогосподарської продукції проблеми екології, економіки та землеустрою;
- спрощується вихід на зовнішні ринки для збуту виробленої продукції та залучення додаткових фінансових ресурсів;
- виникають можливості для прямого експорту як аграрної сировини, так і продуктів її перероблення, що зменшує ризик та збільшує рентабельність сільськогосподарського виробництва.

Однак велике аграрне виробництво може мати негативні впливи внаслідок вирощування лише прибуткових монокультур, внесення значної кількості пестицидів і погіршення фінансового становища дрібних сільськогосподарських

виробників, з огляду на їх не конкурентоспроможність. Тому органи державної влади та місцевого самоврядування повинні активно втручатись у діяльність великих аграрних підприємств з метою нівелювання цих впливів як на екологію, так і на стан розвитку дрібнотоварного сільськогосподарського виробництва, яке відіграє важливе значення в агропромисловому комплексі країни.

Література

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств. – Вид. 2-ге, [перероб. та доп.] / В.Г. Андрійчук. – К. : Вид-во КНЕУ, 2002. – 622 с.
2. Басюркіна Н.Й. Методологічні основи агропромислової інтеграції / Н.Й. Басюркіна // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – Вип. 2 (45). – С. 17-23.
3. Бурковська А.В. Розвиток інтеграційних процесів як важлива умова формування ефективного ринку аграрної продукції / А.В. Бурковська // Вісник аграрної науки Причорномор'я. – 2005. – № 4. – С. 41-46.
4. Жуков Н.И. Интеграция зернового хозяйства центрального экономического района России (теория, методология и практика) / Н.И. Жуков. – М. : Типография Россельхозакадемии, 2004. – 369 с.
5. Лукінов І.І. Проблеми міжгосподарського кооперування і агропромислової інтеграції / І.І. Лукінов. – У 2-х кн. – К. : ННЦ ІАЕ, 2007. – Кн. II. – 794 с.
6. Про заходи щодо забезпечення захисту майнових прав селян у процесі реформування аграрного сектора економіки / Указ Президента України // Урядовий кур'єр. – 2001. – № 210.
7. Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки / Указ президента України // Урядовий кур'єр. – 2000. – № 117.
8. Родионова О.А. Институциональные преобразования и развитие интеграционных процессов в АПК / О.А. Родионова, Е.В. Дацкова // Экономика сельскохозяйственных и перерабатывающих предприятий. – 2005. – № 5. – С. 39-42.
9. Узун В.Я. Крупный и малый бизнес в сельском хозяйстве России: адаптация к рынку и эффективность / В.Я. Узун. – М. : ФГНУ "Росинформагротех", 2005. – 184 с.
10. Шпикуляк О.Г. Институт аграрного рынка : монография / О.Г. Шпикуляк. – К. : ННЦ ІАЕ, 2009. – 480 с.
11. Яценко В.М. Формування і розвиток міжгалузевої інтеграції в Україні / В.М. Яценко // Економіка: аграрний сектор економіки. – 2004. – № 1. – С. 54-60.

Романишин С.Б., Мартынюк И.И. Горизонтальная интеграция мелких сельскохозяйственных производителей

Проанализированы основные формы горизонтальной интеграции мелкотоварных сельскохозяйственных производителей. Охарактеризована одна из форм горизонтальной интеграции в сельскохозяйственном производстве – кооперация. Проведен анализ особенностей функционирования мелкотоварных сельскохозяйственных производителей и возможности создания ими интегрированных структур в процессе горизонтальной территориальной интеграции. Указаны преимущества функционирования интегрированных хозяйств, среди которых автор указывает на соответствие продукции установленным стандартам качества, упрощение выхода на внешние рынки для сбыта продукции.

Ключевые слова: мелкотоварные сельскохозяйственные производители, горизонтальная интеграция, кооперация.

Romanyshyn S.B., Martynuk I.I. The Horizontal Integration of Small Scale Agricultural Producers

The main forms of small-scale farmers horizontal integration are analysed. Such horizontal integration form in agricultural production as cooperation is characterised. The analysis of small-scale farmers operation and their opportunities to create integrated structures in the horizontal territorial integration is conducted. The advantages of the farm integrated operation including the conformity of product established quality standards, and also simplifying access to foreign markets for the products distribution are identified.

Keywords: small-scale farmers, horizontal integration, cooperation.